

Metaparadigma

teorie oboru ošetrovatelství

Metaparadigma

- je nejširší a nejglobálnější pohled určitého oboru na zkoumání určitého problému, jevu
- slouží jako „shrnující jednotka nebo rámec, uvnitř kterého se vytvářejí omezenější struktury“
- každého oboru je proto nejzákladnějším rozlišením mezi obory

Metaparadigma

- je jádro nebo obsah či předmět, kterým se příslušná vědní disciplína zabývá
- je specifikovaná koncepcemi a teoriemi
- tvoří první úroveň rozlišení mezi vědními disciplínami

Metaparadigma

- Předmět zkoumání a ústředními pojetími jsou:
 - Člověk (osoba)
 - Zdraví
 - Prostředí
 - Ošetrovatelská činnost

Člověk

- bytost
- tvořena aspekty
- potřeby

Prostředí

- tvoří podmínky, které mají bezprostřední vliv na zdraví jedinců

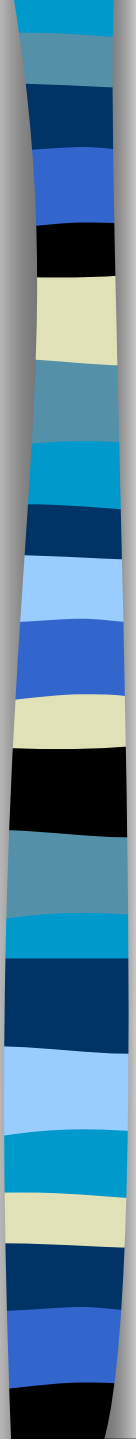
Zdraví

- definice dle WHO

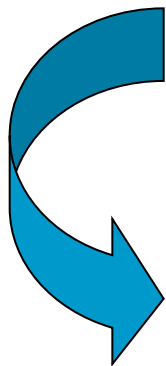

Ošetrovateľské činnosti

- komplex ošetrovateľských intervencií
- se zvláštním zreteľom k ľudským potrebám

člověk

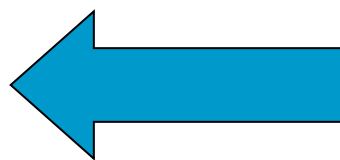
zdraví

společnost

ošetřovatelské činnosti

Osoba a ošetřovatelství

- definice
- vývoj, formování a změny osobnosti jsou **determinovány faktory**:
 - genetickými
 - prostředím a výchovou
 - činností

Osoba a ošetřovatelství

- **osobnost člověka lze představit jako:**
 - strukturu vlastností
 - dynamiku osobnosti
 - schopnost
 - zaměření osobnosti
 - potřeby člověka
 - zájmy
 - návyky
 - ideály

Osoba a ošetrovatelství

- profilující vlastnosti se stávají pobídkami činnosti a utváří i trvalejší charakter osobnosti
- **vyplývají z:**
 - temperamentu
 - postojů
 - charakteru

Osoba a ošetřovatelství

Osobnost se vyvíjí

- v průběhu života a situacích
- od jednoduchého ke složitějšímu
- je základní lidskou hybnou silou

Osoba a ošetrovatelství

Osobnost v náročných situacích

- mění se prožívání a chování jedince
- z ošetrovateľského hľadiska má význam:
 - strach
 - konflikt
 - frustrace
 - deprivace
 - stres

Osoba a ošetřovatelství

- jejich působení, vzájemné ovlivňování a kumulace vede ke změnám v chování a jednání a tvorbě psychických obranných mechanismů:
 - racionalizace
 - popření
 - vytěsnění
 - kompenzace
 - regrese
 - snížení horizontu vědomí
 - snížené sebevědomí

Osoba a ošetrovatelství

- **chápaní lidské bytosti z hlediska optimální ošetrovatelské péče může být ovlivněno pohledem:**
- mechanickým
- organickým
- otevřeným systémem
- adaptivním systémem
- holistickým

Osoba a ošetřovatelství

- **Hlavní oblasti zájmu ošetřovatelství ve vztahu k osobě:**
- proces zdraví a optimální fungování zdravého a nemocného člověka
- prožívání a chování člověka v interakci s prostředím
- vliv ošetřovatelské péče na osobu jako pacienta, determinace lidského prožívání a chování
- vnímání člověka sestrou a charakter interakce mezi sestrou , osobou, zdravím a prostředím

Zdraví a ošetřovatelství

Zdraví

- zahrnuje vícero komponentů
- kompletní definice není jednoduchá
- chápání pojmu závisí na: společnosti, stupni jejího rozvoje a její kultuře → což se dále projevuje ve zdravotnické péči a následně v úlohách, které má ošetřovatelství v dané společnosti plnit
- je chápán lidmi různě

Modely zdraví

- Klinický model
- Ekologický model
- Model hraní role
- Adaptační model
- Eudaimonistický model

Stavy zdraví a nemoci

- **Blaho** – uvědomělý výběr životního stylu charakterizovaný osobní zodpovědností, vyrovnaností a maximálním rozvojem fyzického, mentálního a spirituálního zdraví
- **Nevolnost** – bývá spojena s nemocí, může se však vyskytnout i nezávisle na ní
- **Nemoc** – lze popsat jako poruchu tělesných anebo duševních funkcí, která může vyústit do snížené výkonnosti nebo zkrácení délky života

Prevence zdraví

- Primární prevence
- Sekundární prevence
- Terciární prevence

Prostředí a ošetřovatelství

Prostředí

- se definuje jako vnitřní struktury a vlivy
- ošetřovatelství bere v úvahu, že člověk je v soustavné interakci se svým prostředím jako systémem, který významně ovlivňuje i osobu jako systém
- lidská bytost je otevřený systém, který je v neustálé interakci s měnícím se prostředím

Analýza vztahů prostředí působící na osobu

- Životní prostředí
- Pracovní prostředí
- Společensko ekonomické prostředí
- Sociální prostředí

Prostředí ve vztahu k oš. péči, k osobě a jejímu zdraví

Prostředí v nemocniční a ambulantní péči

- více podnětné prostředí

Mezi vlivy patří:

- Prostorové vybavení pracoviště
- Informační zajištění
- Podmínky na zachování bezpečného prostředí
- Nehlučné prostředí
- Organizace práce
- Možnost kontaktu s podpůrnými osobami
- Osobní image zdravotnických pracovníků
- Úroveň vztahů
- Intimita diagnostických, léčebných a ošetrovatelských výkonů

Prostředí ve vztahu k oš. péči, k osobě a jejímu zdraví

Domácí prostředí a jeho vliv na ošetřovanou osobu

- onemocnění člena rodiny přináší do rodiny určité změny, které závisí:
 - Charakteru onemocnění
 - Následcích nemoci
 - Finančním dopadu nemoci
 - Na vlivu onemocnění na funkčnost rodiny
- na závažnosti závisí i změny prostředí

Prostředí ve vztahu k oš. péči, k osobě a jejímu zdraví

- **Pro poskytování oš. péče jsou důležité:**
 - Vztahy v rodině
 - Vybavení, rozloha bytu
 - Lokalizace domácnosti
 - Finanční a sociální podmínky rodiny

Souvislosti objasňuje konstatování

Ošetřovatelství se zabývá integritou nebo zdravím lidských bytostí, přičemž uznává, že lidé jsou v neustálé interakci se svým okolím.

(Donaldson a Crowley, 1978)

- toto prohlášení lze považovat za hlavní výklad
- odráží celkové zaměření oboru

Řešení vztahů mezi koncepcemi metaparadigmatu

- **zásady a zákony**
- **vytváření vzorů lidského chování v interakci s okolím**
- **procesy**

DĚKUJI ZA POZORNOST

